

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

MATTHEW
POLENZANI

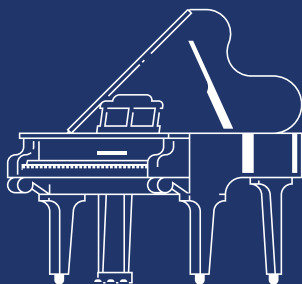
SZTÁREST ZONGORÁVAL

STAR'S RECITAL WITH PIANO

Zongorán közreműködik | *Featuring on piano*

JULIUS DRAKE

2024. NOVEMBER 17., OPERAHÁZ
17 NOVEMBER 2024, OPERA HOUSE

MATTHEW POLENZANI

SZTÁREST ZONGORÁVAL

STAR'S RECITAL WITH PIANO

Dal- és áriaest magyar, angol és eredeti nyelvű felirattal

Song and aria recital in two parts, with Hungarian, English, and same-language subtitles

MATTHEW POLENZANI – tenor tenor

JULIUS DRAKE – zongora piano

MŰSOR PROGRAMME

FRANZ SCHUBERT

Im Frühling (Tavasszal)

Frühlingsglaube (Tavaszi hit)

Der Einsame (A magányos)

Ständchen (Szerenád)

Im Abendrot (Naplemente)

GERALD FINZI

A Young Man's Exhortation (Egy ifjú intései)

szünet interval

ROBERT SCHUMANN

Liederkreis, Op. 24 (Dalciklus)

CHARLES IVES

Részletek a 114 ének című dalciklusból Excerpts from 114 Songs

The World's Highway (A világ autópályája)

In Summerfields (Feldeinsamkeit) (Nyári földeken)

Memories: A) Very Pleasant, B) Rather Sad (Emlékek: A) Nagyon kellemes, B) Igen szomorú)

The Greatest Man (A legnagyobb ember)

When Stars Are in the Quiet Skies (Amikor a csillagok a csendes égen)

Az OPERA Angol100 évadának második Sztárestjén Matthew Polenzani lép az Operaház színpadára. A tenor énekművész a dalirodalom olyan jól ismert szerzőitől ad nagyívű válogatást, mint Franz Schubert és Robert Schumann, fűszerezve olyan, a 2024/25-ös szezon tematikájához kapcsolódó kuriózum komponisták dalaival, mint az angol Gerald Finzi és az amerikai Charles Ives.

Franz Schubert (1797-1828) mintegy 600 dalt, vagyis Liedet komponált, és emelte ezzel a műfajt magas szintre. Zsenialitásának meghatározó része a dallamhoz való páratlan tehetsége, legyen szó akár egy strofikus dal minden versszakán átívelő tökéletes dallamról, akár egy olyan zongoratémáról, amely még az énekes szólamánál is meghatározóbb az érzelmi színezet szempontjából.

Az *Im Frühling* (Tavasszal) 1826-ban keletkezett, a fiatal, Schubert-kortárs, német költő, Ernst Schulze versére. A szerelem keserédes mivoltáról szóló alkotásban a dallamvonal éppoly könnyed, mint a szövegben megjelenő természet. A zenei hangvétel mégis minden versszak esetében izgalmas változással reagál a szövegbeli változásokra. A *Frühlingsglaube*t (Tavaszi hit) Schubert szintén saját kortársa, Johann Ludwig Uhland költő versére komponálta. Benne nem pusztán a tavasz ünneplése, hanem az élet ciklikus természetébe, a megújulásba vetett hit tükröződik. A szerző a tavaszt és az emberi tapasztalat lényegét tömör, mégis érzelmekkel teli zenei formában ragadja meg. A *Der Einsame* (A magányos) egy otthoni, esti gondolatfolyam kifinomult zenébe fordítva, ahol az emberi szív legyőzi a magányt. A *Ständchen* (Szerenád) az éjszaka csendjét és a szerelmes felfokozott állapotát idézi az őt körülvevő természet hangjaival. Az *Im Abendrot* (Naplemente) talán Schubert egyik leghíresebb dala, melyben a naplemente mennyei szépsége himnikus, csendes méltósággal jelenik meg.

Talán leginkább a kórusművei által vált ismertté **Gerald Finzi** (1901-1956), aki Londonban született. Életének és így életművének meghatározó élménye apja korai halála. A kor több kiemelkedő komponistájánál folytatott tanulmányokat, és különösen nagy hatással volt zeneszerzői nyelvére Ralph Vaughan Williams. Számos dal, vonósnégyes és hegedűverseny után, az *A Young Man's Exhortation* című, 1926 és 1929 között komponált, 1933-ban bemutatott dalciklusa hozta meg számára az első átütő sikert. A dalciklus tíz dalt tartalmaz, melyeket Thomas Hardy szövegeire írt a zeneszerző. Két részre osztotta a komponista a ciklust: az első egységben az ifjúkori szerelem és boldogság áll a középpontban, míg a másodikban az öregedés és visszatekintés a meghatározó téma.¹

Robert Schumann (1810-1856) első dalait Schubert halála előtt egy évvel írta. Schumann ekkor tizenhét éves volt, és már az idősebb zeneszerző bűvöletében élt. De 1840-ig, a dalok „annus mirabilisáig” nem írt több művet ebben a műfajban. A lendület, amely végül a dalok bőséges tárházát szülte, Clara Wieck volt, akinek Schumann évek óta udvarolt.

Az *Op. 24-es Liederkreis* (Dalciklus) című dalcsokrát egy pszichológiai folyamat és egységesség tartja össze: minden dal a szerelemhez és a természethez kapcsolódik, és a bennük kifejezett hangulatok a szerelem diadalának végső, túlradó virágzása felé mutatnak.² A sors iróniája (vagy talán szépsége), hogy Heinrich Heine, akinek verseire komponálta Schumann a *Liederkreist* abban az évben született, amikor Schubert (1797), és abban az évben halt meg, amikor Schumann (1856).

¹ Gerald Finzi, <https://geraldfinzi.com/>

² Florian Boesch: *Programme Notes*, <https://vanrecital.com/2012/02/florian-boesch-programme-notes/>

Charles Ives (1874–1954) az egyik legjelentősebb amerikai zeneszerző, aki számtalan újításával megelőlegezte a 20. század zenéjét. Muzsikája szorosan kapcsolódik az amerikai kultúrához és élményekhez. Kompozíciói a népszerű dallamokban, himnuszokban, társas néptáncok zenéjében és klasszikus európai zenében gyökereznek. Hatalmas komplexitású műveiben Ives szabadon alkalmazza az éles disszonanciát, a politonális harmóniakat és a polimetrikus szerkezeteket. Kísérletezett hangklaszterekkel, mikrotonális hangközökkel és a zenei véletlen elemeivel. (Van műve, melyben az egyik fagott szólamban utasítja a játékos, hogy egy bizonyos ponton túl azt játsszon, amit akar.)

A *114 dal* (1919–1924), melyből e koncerten öt hangzik el, énekhangra és zongorára írt művek sorozata, melyek magukban foglalnak balladát, szatírá, himnuszt, protestáló és romantikus dalokat egyaránt. Az egyszerű zenei szövetet és vonalvezetést tartalmazó dalok a bonyolult, akár hangklasztereket, politonalitást vagy éppen atonalitást alkalmazó opusokig ível.³

Napjaink egyik legtehetségesebb és legkiválóbb lírai tenorja, **Matthew Polenzani** elegáns zeneisége, veleszületett stílusérzéke és drámai beleélése folytán vált az Egyesült Államok és Európa népszerű és sokat foglalkoztatott személyiségévé. Az illinois-i születésű énekes 1997-ben mutatkozott be a New York-i Metropolitanban, de hamarosan már a legnagyobb európai operaházak és fesztiválok – Bordeaux, Párizs, Bécs, Salzburg, München, Frankfurt, London, Milánó – is vendégművészként üdvözíthették, és turnézott a Távol-Keleten is. Napjainkig a Metropolitan Opera több mint 300 előadásában lépett fel. Koncerténekesként is keresett művész, aki előszeretettel ad műsort neves amerikai zongoraművészek kíséretével, zenekari estjein pedig a leghíresebb, nemzetközileg elismert karmesterek, köztük Sir Colin Davis, Riccardo Muti, Sir Antonio Pappano, Sir Simon Rattle, Riccardo Chailly és Daniel Harding dirigáltak. Magyarországon az OPERA új *Don Carlos*-produkciójának címszerepében debütált volna 2021-ben, ám betegség miatt akkor nem léphetett fel. Főbb szerepei között megtalálható többek között Tamino (*A varázsfuvola*), Don Carlos, Nemorino (*Szerelmi bájital*), Alfredo (*Traviata*) és Cavaradossi (*Tosca*).

Polenzani kísérője **Julius Drake** zongoraművész Londonban él, és nemzetközi hírnévnek örvend mint a legjobb hangszeres művészek egyike, aki a világ számos vezető művészeivel dolgozik együtt mind szólóesteken, mind lemezeken. A dalok iránti szenvedélyes érdeklődésének köszönhetően meghívást kapott a londoni Wigmore Hall, az amszterdami Concertgebouw, a New York-i 92nd Street Y és a berlini Pierre Boulez Saal dalműsorozatainak összeállítására. A londoni Middle Temple Hallban évente megrendezett Julius Drake és barátai című dalestsorozat kurátora. Julius Drake a londoni Guildhall School of Music zongorakísérő professzora, és rendszeresen kap meghívást világszerte mesterkurzusok megtartására.

A műsorlapot szerkesztette: Mátrai Diána Eszter

The second performance of the *Stars' Recital* series of the Hungarian State Opera features Matthew Polenzani in his debut at the Budapest Opera House. The tenor is to present a grandiose selection of such well-known composers of songs as Franz Schubert and Robert Schumann with curiosities by the British Gerald Finzi and the American Charles Ives, tying in with the OPERA's Anglophone Season.

Franz Schubert (1797–1828) composed about 600 songs, or *Lieder*, thus elevating the genre to high standards. His genius lay in his unparalleled talent for melody, be it a perfect melody spanning every stanza of a strophic song, or a piano theme that is even more decisive in terms of emotional colour than the singer's part.

Im Frühling (In Spring) was composed in 1826 to the poem of Ernst Schulze, a young German poet, a contemporary of Schubert. The melody of the composition about the bittersweet nature of love is as lighthearted as the nature depicted in the text. However, the tone of the music makes exciting reactions to the changes in the lyrics in each stanza. *Frühlingsglaube* (Faith in Spring) was composed to a poem by Johann Ludwig Uhland, also a contemporary of Schubert. The song is more than a celebration of spring; it reflects on the faith in the cyclic nature of life and constant renewal. The composer captures the essence of spring and the human experience in a concise musical form full of emotions.

Der Einsame (The Lonely) is a chain of evening thoughts at home set to music, in which the heart conquers solitude. *Ständchen* (Serenade) evokes the silence of the night and the exaggerated state of the lover surrounded by the sounds of nature. *Im Abendrot* (At Sunset) is probably Schubert's most famous song capturing the heavenly beauty of the setting sun with a silent, hymn-like dignity.

Best known perhaps for his choral works, **Gerald Finzi** (1901–1956) was born in London. A pivotal experience in his life and his oeuvre was the early demise of his father. He studied under the outstanding composers of the age, one of the greatest influences on his music was Ralph Vaughan Williams. Following several songs, string quartets, and a violin concerto, in 1933, he achieved his first noted success with *A Young Man's Exhortation*, composed between 1926 and 1929. The cycle comprises ten songs based on texts by Thomas Hardy. The composer divided the cycle into two: the theme of the first part is young love and happiness, whereas the second part focuses on growing old and reminiscing.⁴

Robert Schumann (1810–1856) wrote his first songs the year before Schubert died. Schumann was seventeen at the time, and was already deeply under the spell of the older composer. But he wrote no more works in this genre until 1840, his *annus mirabilis* of song. The impetus that gave birth to such a profusion of songs was Clara Wieck, whom he had been courting for years.

In *Liederkreis*, Op. 24, there is a psychological unity of theme and atmosphere in that all the songs are related to love and nature, and the moods expressed therein show the sequence of thoughts toward a final, exuberant flowering of love's triumph.⁵

An irony (or beauty) of fate is that Heinrich Heine, whose poems Schumann's *Liederkreis* is based on, was born in the same year as Schubert (1799) and died in the same year as Schumann (1856).

³ Charles Ives, Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Charles-Edward-Ives>

⁴ Based on Gerald Finzi, <https://geraldfinzi.com/>

⁵ Based on Florian Boesch: *Programme Notes*, <https://vanrecital.com/2012/02/florian-boesch-programme-notes/>

Charles Ives (1874–1954) was a significant American composer who is known for a number of innovations that anticipated most of the later musical developments of the 20th century. His music is intimately related to American culture and experience. His compositions – with integrated quotations from popular tunes, revival hymns, barn dances, and classical European music – are frequently works of enormous complexity that freely employ sharp dissonance, polytonal harmonies, and polymetric constructions. He experimented with tone clusters, microtonal intervals, and elements of chance in music (in one bassoon part he directs the player to play whatever he wants beyond a specific point).

114 Songs (1919–24), from which five are to be performed in this recital, is a cycle for voice and piano varying from ballads to satire, hymns, protest songs, and romantic songs. In technique they range from highly complex (e.g., with tone clusters, polytonality, and atonality) to straightforward and simple.⁶

American tenor **Matthew Polenzani** is highly lauded as one of the most gifted and distinguished lyric tenors of his generation. His elegant musicianship, innate sense of style, dramatic commitment, and timeless artistry have established his continued presence at leading operatic, concert, and recital venues worldwide. Born in Illinois, Polenzani made his debut at the Metropolitan Opera in 1997, and he soon received invitations from the greatest opera houses and festivals of Bordeaux, Paris, Vienna, Salzburg, Munich, Frankfurt, London, Milan, and the Far East. He has starred in more than 300 performances at the MET, and he is also a sought-after artist in concert halls accompanied by renowned American pianists, and he has worked with such conductors as Sir Colin Davis, Riccardo Muti, Sir Antonio Pappano, Sir Simon Rattle, Riccardo Chailly, and Daniel Harding. He was to make his Hungarian debut in the OPERA's new *Don Carlo* production in 2021, but he had to cancel due to illness. His iconic roles include Tamino (*Die Zauberflöte*), the title role of *Don Carlo*, Nemorino (*L'elisir d'amore*), Alfredo (*La traviata*), and Cavaradossi (*Tosca*).

The pianist **Julius Drake** lives in London and enjoys an international reputation as one of the finest instrumentalists in his field, collaborating with many of the world's leading artists, both in recital and on disc. His passionate interest in song has led to invitations to devise song series for Wigmore Hall, London; The Concertgebouw, Amsterdam; 92nd Street Y, New York; and the Pierre Boulez Saal, Berlin. He curates an annual series of song recitals – Julius Drake and Friends – in the historic Middle Temple Hall in London. Julius Drake is Professor of Collaborative Piano at the Guildhall School of Music in London, and he is regularly invited to give masterclasses worldwide.

Programme notes edited by Diána Eszter Mátrai

⁶ Charles Ives, Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Charles-Edward-Ives>

**MATTHEW
POLENZANI**

©Fay Fox

**JULIUS
DRAKE**

©Marco Borggreve

A művészek részletes életrajzai elérhetők a fotókra kattintva.
For detailed artists' biographies click on images.